

Nauki zadnjih upravnih volitev

V uvodniku, ki smo ga objavili v zadnji številki našega lista, smo na osnovi izidov zadnjih upravnih volitev na Tržaškem in Goriškem napisali, kako »smo prepričani, da je nastopil čas, da Slovenci v Italiji začnejo resneje razmišljati o novih oblikah skupnega samostojnega političnega nastopanja«. »V tej zvezi pa mislimo — smo pristavili — da je Slovenska skupnost kot samostojna politična organizacija lahko za zgled, oziroma da lahko predstavlja osnovo in podlago za še širše in še bolj množične slovenske politične in volilne nastope«.

Te misli bi radi danes nekoliko poglobili, saj nam natančnejši pregled volilnih izidov res nudi možnost ter priložnost za globlje razmišljanje. Poleg tega vemo, da je želja po enotnem političnem in volilnem nastopanju globoko zakoreninjena v srcih velikega dela slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, čeprav to iz takorekoč »zgodovinskih« razlogov ne prihaja toliko do izraza na volitvah.

Kot že tolikokrat v bližnji preteklosti se je tudi in zlasti na zadnjih upravnih volitvah na Tržaškem in Goriškem izkazalo, da naša narodna manjšina v novoizvoljenih upravnih telesih nima tolikšnega števila lastnih predstavnikov, kot bi ustrezalo njeni volilni moči. V tržaškem pokrajinskem svetu na primer po mnogih letih ne bo slovenskega socialističnega zastopnika, saj je slovenskega kandidata na listi PSI inž. Josipa Pečenka za kakih 10 glasov »prehitel« italijanski socialistični kandidat Carbone. Inž. Pečenko je kandidiral v dolinskem volilnem okrožju, Carbone pa v devinsko-nabrežinskem, kar pomeni, da sta oba računala predvsem na slovenske glasove.

V devinsko-nabrežinskem volilnem okrožju pa se je pri tem zgodilo nekaj edinstvenega. Vodstvo socialistične stranke v Trstu se je edino med strankami spomnilo na tisti člen volilnega zakona, ki daje posameznim listam pravico, da sta na vsakem volišču poleg skrutinatorjev, ki jih imenuje občinska volilna komisija, prisotna tudi po dva predstavnika vsake kandidatne liste. Vodstvo socialistične stranke je tako imenovalo za vsako volišče v devinsko-nabrežinskem volilnem okrožju po dva svoja zastopnika, ki sta volila na mestu samem, čeprav nista bila na volilnih seznamih v tem okrožju. V sami devinsko-nabrežinski občini je tako volilo 28 »tujcev«, kar je

dalje na 2 strani ■

Upravne volitve okrepile Cossigovo vlado

Kot je v Italiji v navadi, posamezne politične stranke tudi po upravnih volitvah z dne 8. in 9. junija po svoje tolmačijo volilne izide in opozarjajo predvsem na tisto, kar se jim najbolj splača, kar velja zlasti za primerjave z različnimi prejšnjimi volitvami. Pri tem pa moramo vsekakor najprej ugotoviti, da se je pred zadnjimi upravnimi volitvami bil boj izrazito politične narave, saj je večina strank kratkoročno prezrla dejstvo, da gre pravzaprav za obnovitev deželnih, pokrajinskih in občinskih svetov, kar pomeni, da bi morala biti v središču pozornosti strank in volivcev predvsem vprašanja, ki se tičejo dežel (z navadnim statutom, ker v deželah s posebnim statutom ni bilo volitev), pokrajin in občin.

Neizpeditno dejstvo je, da je želela opozicija s komunisti na čelu predvsem prvič resneje ogroziti obstoj sedanje Cossigove vlade, tako da bi se resno zamajali temelji najnovejšega zavezništva med Krščansko demokracijo in socialistično stranko. Komunisti ne morejo namreč odpustiti socialističnemu tajniku Craxiju, da je privolil na zavezništvo s tako Kr-

ščansko demokracijo, kakršna je izšla z zadnjega kongresa, ko je bilo poraženo Zaccagninijevo in Andreottijevo vodstvo.

Volilni izidi pa zgovorno dokazujejo, da se želje opozicije in zlasti komunistov niso uresničile. V novih deželnih svetih ima namreč Krščanska demokracija 13 svetovalcev več, socialisti 4 več, komunisti pa 14 manj kot po volitvah leta 1975. Še zgovornejši pa so volilni podatki s pokrajinskih volitev, na katerih je Krščanska demokracija izvolila 32 svetovalcev več kot pred 5 leti, socialistična stranka 10 več, komunisti pa imajo kar 44 svetovalcev manj kot leta 1975. Cossiga in Craxi sta torej srečno prestala preizkušnjo, kar je važno zlasti za socialističnega tajnika, saj je s strankino uveljavitvijo okrepil tudi svoj položaj in ugled v stranki sami.

Izkoriščanje zadeve z bivšim podtajnikom Krščanske demokracije Donat Cattinom v politične in volilne namene se očitno ni obneslo in se prav tako ni obnesel poskus, da bi v to

dalje na 2. strani ■

Okrogla miza o manjšinah na Jezerskem

Mladinski predstavniki, ki se ukvarjajo z mednarodnimi dejavnostmi v okviru Zveze socialistične mladine Slovenije in Klubov OZN, so imeli od 6. do 8. junija študijski seminar na Jezerskem pod Kamniškimi Alpami. Na Na dnevnem redu so imeli vrsto predavanj, razgovorov in okroglih miz o najbolj aktualnih vprašanjih mednarodne politike. Okoli 40 udeležencem iz različnih predelov Slovenije so predavali univerzitetni docenti in javni delavci.

Pohvaliti je treba dejstvo, da so skoraj pol dneva posvetili najnovejšemu razvoju manjšinskega položaja med Slovenci v Italiji in v Avstriji in da so za obdelavo te točke povabili k okrogli mizi same zastopnike prizadetih narodnostnih skupnosti.

Okrogla miza z naslovom Aktualni trenutek v življenju slovenske manjšine v Avstriji, Italiji in na Madžarskem (ta predel je bil v razpravi, žal, odsoten) je bila na sporedu v soboto, 7. junija. Vodil jo je ravnatelj Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane, diplomat Silvo Devetak, sodelovali pa so za Koroško predsednik Zveze slovenske mladine Teodor Domej, za našo skupnost pa predstavnik mladine Slovenske skupnosti Ivo Jevni-

kar (ki ga je spremljala ožja delegacija SSK) in zastopnik Mladinskega odbora SKGZ Milan Pahor.

Po uvodnih besedah moderatorja Devetaka, ki je iz bogatih izkušenj na meddržavni ravni posredoval nekaj misli o oživljanju nacionalnega vprašanja v sodobnem svetu, o meddržavnih listinah, ki zadevajo manjšine, o skrbi, ki jo morajo matične države izkazovati do svojih manjšin, so manjšinski predstavniki prosto predstavili položaj na Koroškem in v Furlaniji - Julijski krajini. Ob vprašanju moderatorja, poslušalcev ali ob opombah samih diskutantov se je tako razvil ploden razgovor, ki je segal od vsedravnega političnega delovanja do razlaščenja, od Osima do pomena upravnih volitev. Predstavniki Slovenske skupnosti je odkrito predstavil stališče svoje stranke v zvezi z lokacijo proste industrijske cone, v zvezi z nujnostjo samostojnega političnega nastopanja, z naperi za globalno zaščito ter s tolmačenjem osmega člena osimske pogodbe.

Pozornost poslušalcev in življenjskost obravnavanih vprašanj sta pokazali, da so taki seminarji koristni in da sodi manjšinsko vprašanje že po svoji naravi na taka in podobna zasedanja.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. junija, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmezijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Potopljena galeja«. 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasba po željah; 15.00 — Šport in glasba ter neposredni prenosi z naših prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 23. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Socialna problematika; 12.00 »Dvignjena zavesa«, gledališki trenutek doma in drugod; 12.40 Naši orkestri zabavne glasbe; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Zdaj pa zapojmo!«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moj brat svetnik«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladinski zbor Glasbene matice; — kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 24. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Goriške podobe, dokumentarna oddaja o mestu in ljudeh v preteklosti; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Človek in zdravje; 12.00 Kulturni dogodki in Četrkova srečanja; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.10 Odraslim prepovedano! 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 — Igre v našem pesništvu: »V ekspresionizmu«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 25. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 »Mal'položil dar domu na oltar«; poslanstvo Ciril-Metodove šole; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Umetnost dobre kuhinje; 12.00 »Pod Matajurjan«, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odprimo knjigo pravljic; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moj brat svetnik«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci — Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; — Kulturne rubrike naših časopisov; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 26. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Človek v sodobni družbi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 11.30 Naša prista vina kje in kako; 12.00 Mikrofon v razredu; 12.30 Jugoslovanski pevci; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Otroško okence: »Tomi na obisku; 14.30 Mladi pisci; 14.45 Odmevi iz Dalmacije; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladbe slovenskih avtorjev; — Kulturni dogodki; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 27. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Iz sveta folklorne in ljudskega izročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Osebna vozila danes; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 13.40 Skladatelj dirigira; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Kje je napaka?« 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moj brat svetnik; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 — Glasbeni trenutek doma in drugod; — Literarni večer — Slovenski priimki v Furlajni in na Goriškem; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 28. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Potovanje v Ameriko; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 11.30 Čoln — šport in razvedrilo; 12.00 »Bom naredil st'zdice, čjer so včas b'le«, glasnik Kanalske doline; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: Iz zakladnice slovenske mladinske literature; 14.30 Glasbeni popoldan za mladino; 17.10 Slovenski zbori na ploščah; — Na goriškem valu, — Potreti naših igralcev: Marjan Bajc; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Nauki zadnjih upravnih volitev

■ nadaljevanje s 1. strani

bilo dovolj, da je slovenski kandidat na listi PSI inž. Pečenko ostal praznih rok, da ni bil torej izvoljen v novi pokrajinski svet. O korektnosti ravnanja strankinega vodstva naj sodijo predvsem slovenski socialisti, ki bi morali zlasti preveriti, če je njihovo tržaško vodstvo sprejelo enak ukrep tudi za volišča v dolinskem okrožju. Ne glede na to pa je jasno, da so za italijanske vsedrjavne stranke slovenski kandidati predvsem volilna vaba.

Zelo zanimivo in značilno pa je tudi stanje v novem goriškem občinskem svetu, kjer se je število slovenskih svetovalcev žal zmanjšalo od prejšnjih 7 na 4, kar nikakor ne ustreza dejanskemu številu Slovencev v goriški občini. Svoja dva predstavnika je ohranila le Slovenska skupnost, medtem ko so socialisti in komunisti izvolili le po enega, kajti slovenski kandidati na teh dveh listah niso prejeli zadostnega števila preferenčnih glasov in so jih prehiteli italijanski tovariši. Naj na koncu navedemo še primer Krmina, kjer na listi KPI ni bil potrjen edini dosedanji slovenski občinski svetovalec.

To so dejstva, ki jih moramo vzeti na znanje ob zaključku upravnih volitev v letu 1980. Vedno smo bili mnenja, da za narodne manjšine, kakršna je naša, vključevanje pripadnikov manjšin v velike vsedrjavne stranke nikakor ni modro. Razvoj dogodkov pa to naše prepričanje še bolj utrjuje. V prihodnosti se bo politični položaj v državi, kot vse kaže, še bolj zaostрил, kar je posledica predvsem naravnost patološkega nagnjenja velikega dela italijanskega ljudstva, da vsak problem pretirano ideologizira, zaradi česar je njegovo vedenje pogosto iracionalno. Slovenska narodna manjšina pa mora predvsem skrbeti za svoj obstoj in za svoj nadaljnji razvoj. Zato bi bilo njeno angažiranje v vsakodnevno vsedrjavno politiko, zlasti takšno, kakršna se obeta za prihodnost, za našo manjšino morda naravnost usodno. Velike stvarne možnosti pa ima slovenska

manjšina za reševanje svojih vsakodnevnih problemov in s tem posredno tudi za sodelovanje pri urejanju problemov širše družbe, v okviru katere ji je usojeno živeti.

Če pa hoče naša manjšina to doseči, če hoče to nalogo opravljati, se mora nujno bolj politično organizirati in predvsem skrbeti za politično enotnost navzven, kar naj prihaja do izraza vedno in povsod, zlasti seveda na volitvah. V uvodniku, ki smo ga omenili na začetku, smo dejali, da v tem pogledu Slovenska skupnost lahko služi za zgled, vsekakor pa za osnovo in podlago za še širše in še bolj množične slovenske politične nastope. Mislimo, da to ustreza resnici in da je to tudi jasen nauk, ki izhaja iz zadnjih upravnih volitev na Tržaškem in Goriškem.

—o—

Pozitivni premiki v Laškem

Lani so v ronški občini, in sicer v Romjanu, odprli slovenski otroški vrtec, kamor zahajajo otroci iz Laškega, predvsem iz občin Ronke in Štarančan. Gre za pomembno kulturno in narodnostno pridobitev. V novem šolskem letu bodo po vsej verjetnosti odprli v Ronkah prvi razred slovenske osnovne šole. V okviru večnamenskega kulturnega konzorcija, v katerem so včlanjene poleg dobredobske tudi občine Ronke, Zagraj, Foljan, Tržič, Škocjan ob Soči, Špeter ob Soči, Štarančan in Turjak, so ustanovili posebno komisijo za vprašanja slovenske manjšine, ki posreduje obvezujoča mnenja za vprašanja sloven-

(nadaljevanje na 7. strani)

Upravne volitve okrepile Cossigovo vlado

■ nadaljevanje s 1. strani

zadevo vpletli tudi samega ministrskega predsednika Cossigo.

Vlada ministrskega predsednika Cossige je z volitev brez dvoma izšla okrepljena, medtem ko so komunisti lahko zadovoljni, da so ohranili uprave tistih velikih italijanskih mest, ki so jih bili prevzeli leta 1975, ko je bila partija očitno na višku svoje moči in vpliva v državi. Težave pa bodo po teh volitvah nastale v nekaterih deželah, kot so na primer Ligurija, Piemont in Lazio, kjer zaradi komunističnega nazadovanja leve koalicije (komunisti in socialisti) nimajo absolutne večine, zaradi česar bo nujna sestava širših političnih zaveznikov. V ta namen so komunisti že pričeli snubiti socialdemokrate in republikance, čeprav so bili med volilno kampanjo oboji predmet sarkastičnih napadov in najrazličnejših očitkov prav s strani komunistov.

Junjski volilni izidi niso samo posredno

potrdili veljavnosti sedanje vladne koalicije, temveč so hkrati ponovno opozorili, da v Italiji ni nevarnosti, da bi komunistična partija prehitela Krščansko demokracijo in s tem ustvarila pogoje za prevzem oblasti. Kot že na lanskih političnih se je tudi na letošnjih upravnih volitvah Krščanska demokracija izkazala za najmočnejšo stranko v državi, napredovanje socialistične stranke pa nudi jamstvo ter pogoje za redni potek zakonodajnega razdobja, ki se je pričelo lani v tem času. Sedanje parlamentarno zaveznitvo ter vladna koalicija bi se torej na osnovi zadnjih volilnih izidov morali ohraniti, čeprav je v Italiji težko kar koli predvidevati glede na stanje znotraj same Krščanske demokracije kot tudi znotraj socialistične stranke in glede na dejstvo, da morajo komunisti že resno računati na to, kar se dogaja na njihovi skrajni levici, kar je verjetno vzrok ter razlog za nenadne partijske ukrepe ter stališča, ki jih je po zdravi pameti in logiki težko razumeti.

PROSTOR MLADIH

Osma številka »Jambora«

Pravkar je izšla osma in zadnja številka skavtskega glasila »Jambor« v 9. letniku. Začenja se z besedami: Drage bralke in dragi bralci! Prišel je čas slovesa, bratje, čas je, da gremo ... na tabor. »Jambor« pa se do jeseni poslavlja in se vam zahvaljuje za pozorno branje in sodelovanje ... V oščimo vam koristne, prijetne počitnice. Na svideenje na taborih! Uredništvo.

V tako vedrem in brezskrbnem tonu so napisani tudi ostali prispevki te številke. Ob njih pa se bravec tudi zamisli: zakaj zna biti ena mladiča tako vesela in brezskrbna, druga pa polna kompleksov in turobnosti ter jo navdaja skušnjava samouničenja? Nedvomno je veliko odvisno od razmer doma, toda največ vendarle zavisi od pogleda na svet in življenje. Skavtizem pa je tisti — in to velja še v posebni meri za skavtizem med slovensko mladino tu v zamejstvu — ki navaja mlade k spoštovanju etičnih in moralnih, pa tudi narodnih in verskih vrednot, ki dajejo življenju smisel in zato napravljajo mladino veselo, srečno in brezskrbno. Ve za smisel življenja in zato ne obupuje nad njim.

Članek Belega Jastreba »Priprava na tabor« se seveda v zvezi s pripravami na letošnje poletne taborne. V članku je med drugim poudarjeno, da skavtski tabor »ni kolonija«, zato je potrebna skrbna priprava nanj. »To pomeni, da ne prideš na prostor, kjer je zate že vse preskrbljeno in pripravljeno« — je dalje rečeno v članku — »temveč si moraš pogoje na dvotedensko bivanje ustvariti ti in tvoj vod. Kakor si boš postlal, tako boš spal oz. v našem primeru, kakor si boš znal postaviti šotor in urediti taborni prostor, tako boš potem živel dva tedna. Čim lažje bomo znali premostiti tehnične težave in trenutne neugodnosti, tem boljše bomo razpoloženi na taboru in tem večja bo možnost, da bo tabor uspel. K pripravi spada tudi razpoloženje, s katerim se odpravljamo na tabor. Zavedati se moramo važnosti teh dveh tednov, ki sta tako različna od

ostalnih petdesetih. To je edinstvena prilika, da se naučimo življenja v skupnosti, saj smo 24 ur na dan v tesnem stiku z drugimi. To je tudi prilika za spoznavanje narave, saj smo stalno v njenem objemu«.

Breza je prispevala lep članek z naslovom »Zvestoba do resnice in pravičnosti« o tragično umrlem mladem duhovniku Frančku Križniku. V članku je rečeno med drugim: »Tudi mladi Tržičani občutimo nenadomestljivo praznino, ki je nastala po prerani smrti 36-letnega duhovnika Frančka Križnika. Saj so tako redki ljudje, ki bi nam dajali zgled s tolikšnim pogumom in s tako dragocenimi in izrednimi lastnostmi, kot jih je imel Franček ... Prevzemal nas je s ... svojo značajnost-

jo, pa tudi s prisrčnostjo in odprtostjo do vsakega (tudi mladega ali drugače mislečega) človeka. Vsakomur je bilo topleje pri srcu, ko je začutil njegovo globoko humanost in dobrotu«.

Odločna Kobra je napisala pesem v spomin umrlega, »pravega, hrabrega skavta« Marjučija. V tej zadnji številki 9. letnika najdemo poleg tega še več drugih zanimivih in dobro napisanih člankov, ki razodevajo višjo kulturno raven te naše skavtske mladine, tako članek v spomin mlademu skavtu, članek o zrelosti, članek o posvetovanju mladih predstavnikov evropskih manjšin v začetku aprila v Dragi, v katerem odkrijemo zelo pomembne stavek: »Vse javno delo mora iti v smeri kvalitete«, dalje članke »Glasba v stoletjih« izpod peresa Močnega Jastreba, rubriko pisem, članek »Kakšna prihodnost za kraške gozdove«, ki ga je napisal Visoki Jastreb, reportažo »Planinska tura« in še marsikaj drugega, kar nudi prijetno in zabavno, pa tudi podučno branje za mladino. Razveseli pa seveda lahko tudi odrasle oziroma starejše.

Volilni premiki v Beneški Sloveniji

Nedavne upravne volitve v Beneški Sloveniji so pritegnile pozornost zaradi številnih premikov v občinskih upravah. Težko je pisati o zmagi »naprednih« list, ker so premiki nastali tako v podporo kot v nasprotju Krščanski demokraciji, ki je najmočnejša stranka na področju. Poleg tega na vasi ne igra take vloge ideologija, kolikor osebna vrednost kandidatov, generacijski spori, konkretni problemi in podobno. Da ne gre v prvi vrsti za idejne premike, kaže primerjanje izidov za občinske volitve in pokrajinske volitve, ki so bile na ista dva dneva, a so tekmovala različne sile.

Volilni izidi pa imajo velik pomen iz dveh razlogov: že samo prehajanje volilcev z ene stranke k drugi, spreminjanje politične orientacije, nastanek novih krajevnih list je za Beneško Slovenijo pomemben premik. To pomeni namreč, da se premaguje statično podpiranje ene in iste stranke, pa naj bo dobra ali

slaba. Kaže na večjo politično zrelost in pogum, ki se ne boji novosti. Prepričani smo, da je to lep korak v smeri samostojnega nastopanja manjšinskih sil. To je cilj, brez katerega tudi Benečani ne bodo mogli polnopravno nastopati na vseh ravneh, z dokazom, da predstavljajo ne le zavest o običajih in jeziku, temveč skupnost s politično zavestjo. A že zdaj neodvisnost od strankarskih vrhov omogoča na narodnostnem polju svobodnejše ravnanje.

Izidi so pomembni tudi iz drugega razloga. Socialno demokratska stranka, ki je Krščansko demokracijo v protimanjšinskem nastopanju prehitevala, je bila tokrat poražena. Prej je upravljala dve občini (Srednje, Praprotno), zdaj je tam v manjšini. V treh nadaljnjih občinah (Rezija, Podbonesec, Tipana) pa je izgubila tudi dosedanje manjšino.

Če podrobneje pogledamo izide v 14 slovenskih ali mešanih občinah Nadiških dolin, Tera in Rezije, opazimo, da ima večino (povsod velja večinski volilni sistem) Krščanska demokracija v 8 občinah. V štirih občinah (Podbonesec, Bardo, Ahten in Neme) je bila njena večina potrjena. V dveh že omenjenih občinah jo je iztrgala socialnim demokratom, v nadaljnjih dveh pa krajevnim listam (Sovodnje, St. Lenart). Štiri občine, ki jih je doslej upravljala, so prevzele Občinske liste.

Krajevne, občinske liste upravljajo zdaj šest občin. Le ena krajevna lista je bila potrjena na večini (Grmek). Dve, kot smo omenili, je prevzela KD. Na novo pridobljene občine pa so izgubili demokristjani (Rezija, Špeter, Fojda in Tipana) in socialisti (Gorjani).

Kako pa je bilo v Kanalski dolini? V občini Trbiž imajo socialni demokrati 7 svetovalcev (prej 5), KD 6 (8), KPI 3 (2), MSI 2 (2), PSI 1 (1), Ljudska zveza Kanalska dolina I (prej je nastopala druga krajevna lista, tudi z enim izvoljenim). V Naborjetu - Ovčji vesi ima 12 svetovalcev KD (prej 10), za njo je lista Proti parku (socialni demokrati, prej 5 svetovalcev) s tremi izvoljenimi. PSI se ni predstavil, Demokratična zveza pa ni izvolila nikogar.

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti v Trstu

Zaradi volilnega hrupa je šla skoraj neopazeno mimo sredstev javnega obveščanja pomembna novost v zvezi z nastopanjem mladih v okviru Slovenske skupnosti na Tržaškem. Dne 5. junija je bila namreč razpuščena Mladinska komisija pokrajinskega sveta SSK v Trstu, na njenem mestu pa je zrastle Mladinska sekcija. Ne gre le za imensko spremembo. Že dalj časa so namreč tekale priprave za ta korak, ki pomeni še večjo možnost za samostojno delo mladih v strankinih okvirih, a na podlagi svojega statuta, vodstva in programa, za zavzetost za delo med mladimi in sploh v našem družbenem okolju. Kljub delu zaradi volilne kampanje, kljub pozornosti, ki je bila obrnjena k volitvam, so mladinski predstavniki SSK hoteli izvesti to pomembno točko delovnega programa še pred začetkom poletnega vzdušja, v teku katerega bo pravzaprav novo vodstvo moglo premisliti

Občni zbor je torej imel izrazito delovni

značaj. Ob lepi udeležbi vpisanih članic in članov je imel pozdravni nagovor z mislijo o sedanjem političnem trenutku ter vlogi mladih Ivo Jevnikar. Pozdrav pokrajinskega vodstva SSK je posredoval politični tajnik dr. Zorko Harej. Nato je Marija Breclj kratko obnovila prehojeno pot od ustanovitve mladinske komisije decembra 1976 do danes. Opravljenega dela ni bilo malo, pa naj pri tem mislimo na sodelovanje v volilnih kampanjah, na tiskanje glasil, nastopanje na univerzitetnih volitvah, seminarjih, srečanjih, stikih z drugimi slovenskimi in italijanskimi silami, vezi z manjšinami in organizacijo FUENS ipd. Razvil se je tudi razgovor o novih prijemih ter bodočem delu.

Na občnem zboru so odobrili, kar pač zadeva pokrajinsko pristojnost, predlog deželnega statuta mladinske organizacije SSK in izvolili predsednico Marijo Breclj, tajnika Iva Jevnikarja ter enajst članov odbora.

Kdo bo upravljala občino v Nabrežini?

Že v zadnji številki smo napisali, da je Slovenska skupnost edina politična stranka, ki je na letošnjih upravnih volitvah v devinsko-nabrežinski občini napredovala tako v odstotkih kot po številu glasov in zlasti dosegla cilj, ki si ga je bila postavila že davno pred volitvami, to je izvoliti še enega svetovalca in s tem ponovno vzpostaviti stanje, kakršno je bilo za to slovensko stranko značilno vse od leta 1964, ko je v občini postal veljaven proporcionalni volilni sistem. Ni treba posebej poudarjati, da je za izid volitev v devinsko-nabrežinski občini vladalo veliko zanimanje v celotni slovenski zamejski javnosti, saj so skomini italijanskih nacionalističnih strank po nadvladi v tej občini dobro znani. Tem strankam se je v zadnjem času pridružila melonarska družina s svojo posebno listo za Devin-Nabrežino, kar je naša javnost upravičeno označila za pravo pravcato izzivanje. Za srečo pa ta lista ni dosegla prevelikega uspeha, čeprav prisotnosti dveh njenih predstavnikov v novem občinskem svetu nikakor ne gre podcenjevati.

Prisotnost te liste pa je vendarle imela določene posledice. Tako je na primer Krščanska demokracija v devinsko-nabrežinski občini znatno protiesimsko obarvala svojo kandidatno listo z očitnim namenom, da prepriča prevelik ošip svojih tradicionalnih glasov, kar pa se ji je le delno posrečilo. Kljub tej potezi je namreč v primerjavi s prejšnjimi volitvami izgubila dva svetovalca, kar bi pomenilo, da se nenačelnost, oziroma jeguljasta politika v tej občini ne obnese.

Zaradi melonarske liste je iz občinskega sveta izginil edini dosedanji predstavnik socialdemokratske stranke, tako da po treh man-

datnih dobah ta stranka ni več prisotna v najvišjem občinskem predstavništvu. Socialistična stranka je ohranila svoja dva svetovalca, čeprav je obstajala resna nevarnost, da socialisti ostanejo samo z enim predstavnikom. Ohranitev dosedanjega stanja je prav gotovo zaslug obeh dosedanjih socialističnih svetovalcev, Caldija in Colje, ki sta bila oba ponovno izvoljena.

Komunistična partija je v primerjavi z zadnjimi občinskimi volitvami nazadovala tako po številu glasov kot v odstotkih, a je kljub temu ohranila dosedanje število svetovalcev (7). Za to stranko pa je prinesla precejšnje in tudi zanimive spremembe igra preferenčnih glasov, saj so bili ponovno izvoljeni le trije od 7 dosedanjih občinskih svetovalcev. Potrjeni so bili župan Škerk, odbornik Depangher in odbornica Majda Terčon, medtem ko niso bili izvoljeni odbornica Zorka Mervic, odbornik Fragiaco in odbornik Lesizza, kot tudi ni prodrl dosedanji pokrajinski svetovalec in dolgoletni občinski svetovalec v Nabrežini Mar-

kovic. V komunističnem predstavništvu so kar štiri nova imena, kar pomeni, da je skupina korenito spremenjena.

Kot smo že dejali, je na teh volitvah edina bila uspešna Slovenska skupnost, ki je potrdila oba dosedanja svetovalca, Antka Terčona in Ivana Breclja ter izvolila dosedanjega pokrajinskega odbornika Bojana Brezigarja. Igra preferenčnih glasov ni v bistvu prinesla nobenih presenečenj, saj so bili izvoljeni vsi prvi trije kandidati, kar med drugim pomeni, da je odbor sekcije Slovenske skupnosti imel pri sestavi kandidatne liste srečno roko. Prodorni uspeh je prav gotovo rezultat petletnega podrobnega političnega dela sekcije ter zlasti rezultat modre in odgovorne politike, ki sta jo v občinskem svetu vodila svetovalca Terčon in Breclj, izvolitev Bojana Brezigarja pa je prav gotovo rezultat njegovega intenzivnega dela v pokrajinski upravi.

Kakšna bo nova občinska uprava? Če pogledamo na volilne izide, bomo videli, da je odgovor na dani. Kar zadeva Slovensko skupnost, smo prepričani, da bo kot doslej tudi v prihodnosti opravila vso svojo dolžnost in bila še bolj kot do zdaj jamstvo za redno upravljanje te vsekakor pomembne občine.

Celovečerni koncert v Nabrežini

Lepa navada, ki jo vpeljujejo razni zbori, je, da ob koncu sezone priredijo v domači vasi oz. v vasi, kjer zbor vadi, celovečerni koncert. Na ta način se s pesmijo oddolžijo tudi domačinom za njihovo zanimanje, prizadevnost, pomoč zboru in seveda pokažejo, kaj so se med letom naučili. Saj vas mora vedeti in se tudi zanimati, da zve, kakšno »blago ponuja« po svetu domači zbor. Celovečerni koncerti pa odlično služijo prav temu namenu.

V Nabrežini delujejo trije zbori: deklški, moški in mešani. Vsi trije, kot veste, se imenujejo po nabrežinskem pesniku Igu Grudnu. Ti trije zbori so torej v soboto, 14. t.m., priredili v nabrežinski dvorani Igo Gruden celovečerni koncert. Nastopili pa so v vseh treh sestavah.

Prva na vrsti so bila dekleta. Kar sedemindvajset jih je prišlo na oder. Naj povemo, da smo opazili izredno veliko novih pevkv. To je vsekakor zelo pozitivno, če pomislimo, s kakšnimi težavami se je zbor moral ubadati pred komaj enim letom prav zaradi padajočega števila pevkv. Prihod novih pevskih moči je pokazal, da je v Nabrežini in tudi v okoliških vaseh, od koder prihajajo dekleta, veliko zanimanja za petje. Dirigent Sergij Radovič pa s pripravo teh novih pevkv verjetno ni imel pretiranih težav, saj so vse, ali vsaj velika večina, že prej pele v otroškem zboru »Kraški slavček«. To dokazuje, kolikšnega pomena so otroški zbori za bodoči pevski naraščaj naših odraslih zborov. Dekliški zbor je svoj spored, ki je v glavnem obsegal slovenske ljudske pesmi in Monteverdijevo *O magnum pietatis*, odpel s sebi lastno zlitostjo, gotovostjo in točnostjo.

Dekliškem zboru je sledil moški. Tudi v tem zboru smo opazili nekaj mladih obrazov. Upajmo, da se bodo naši fantje še naprej in v vedno večjem številu vključevali v naše pevske zборе, ki so ponavadi šibki prav pri moških glasovih. Nabrežinski moški zbor je v soboto potrdil, da ne slovi zastoj kot

eden boljših moških zborov na Tržaškem. Edino basi so mogoče imeli nekoliko slab dan. Tudi glede prve pesmi, ki je bila na sporedu, to je pesmi Tri molitve sv. Frančiška, ki jo je uglasbil Francoz F. Poulenc, bi mogoče imeli nekoliko pomislekov, če je vredno peti tako pesem, kateri pevci, zaradi težav, ki so v partituri, niso niti intonirani ves čas kos, ko obstaja toliko drugih, prav tako lepih in učinkovitih pesmi, ki pa bi jih lahko zbor pel z večjim uspehom in tudi veseljem.

Po kratkem odmoru se je na odru predstavil še mešani zbor, ki nas je z glasbenega in pevskega vidika mogoče najbolj prepričal. To tudi zato, ker so bili ženski in moški glasovi ves čas zlitni in uravnovešeni. Ni bilo namreč slišati izstopanje posameznih glasovnih skupin, kot je to bilo občasno čutiti pri deklškem in moškem zboru. Peli pa so, kot tudi prejšnja dva tako, kot pri nas ne slišimo vsak dan.

Pozitivno se nam je zdelo v vseh treh primerih, da je zbor pel tudi nekaj pesmi drugih narodov, še posebno slovanskih. Že res, da je nujno in edino pravilno ter najbolj naravno, da slovenski zbor poje slovenske pesmi, kar vsi delajo. Je pa tudi prav, da poje pesmi drugih narodov, saj tudi mi, kot vsak kulturni narod, ne beremo samo Cankarja, Prešerna, Trdine ali Kosovela, ampak tudi Byrona, Schillerja, Flauberta ali Dostojevskega. Zbor naj ima pri izbiri pesmi le občutek za pravo mero in za to, da ve, kje je najbolj primerno kako pesem peti, kje pa ne.

Na vsak način pa smo bili poslušalci v soboto v Nabrežini deležni nevsakdanjega pevskega in glasbenega učitka. Osebo naj pripomnim le to, da sem si želel nekoliko več srca in muziciranja pri nekaterih pesmih. Mislim namreč, da glasba in še posebno petje, ni samo stvar glasilk in tehnike, ampak pri vsem tem pomeni veliko tudi duša, ki jo znajo pevci vdihniti doiočeni pesmi.



Uspeh Slovenske skupnosti na Goriškem

Čas po volitvah je čas ugotavljanja in preverjanja vodilnih rezultatov, pa tudi čas prvih uradnih ali poluradnih sestankov med tajništvi strank za sestavo bodočih občinskih odborov. V te politične razgovore je na Goriškem pomembno vpletena tudi Slovenska skupnost, ki je po zadnjih volitvah okrepljena, številčno močnejša in lahko tudi odločujoča. Če analiziramo najprej volilni uspeh Slovenske skupnosti na Goriškem, moramo ugotoviti, da je ta precej pomemben. Razen v Sovodnjah, je SSK v vseh ostalih občinah v primerjavi z zadnjimi občinskimi volitvami povsod napredovala. Največji uspeh je bil v Števerjanu, kjer je razlika med SSK in Listo Občinske enotnosti skoraj 100 glasov in kjer so nekateri računali, da bo SSK s težavo dosegla večino. V Števerjanu je bil uspeh SSK v absolutnem merilu najbolj zaznaven. Kot rečeno, v Sovodnjah bi bil rezultat lahko boljši, tu je SSK nazadovala za štiri glasove; v Dobreddobu, kjer je zelo težko računati na povišek glasov, se je Slovenska skupnost kar dobro uveljavila.

Dobra je uveljavitev SSK v mestu Gorici; tu je pridobila nekaj desetih glasov v primerjavi s prejšnjimi občinskimi, nazadovala pa v

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje Socialistične republike Slovenije bo tudi letos priredil **Seminar slovenskega jezika in kulture za slovenske šolnike iz Italije. Seminar bo od 7. do 13. septembra v Podvinu na Gorenjskem.**

Program bo vseboval spoznavanje kulturnih, ekonomskih, zemljepisnih in drugih značilnosti Gorenjske, obenem pa tudi novosti v učni pedagoški praksi.

Udeleženci naj se zglasijo v Hotelu Podvin 7. septembra, ob 18. uri.

Goriškimi šolnikom je na razpolago 10 mest.

primerjavi s pokrajinskimi volitvami. Slovenska skupnost je v občinski svet izvolila dva predstavnika (prof. Bratuža in dr. Paulina) in ima kot skupina oba Slovenca, kot je logično; ostali stranki, za kateri volijo Slovenci (PSI in KPI), pa imata samo po enega svetovalca. To je za našo narodno skupnost najbolj negativen rezultat teh volitev; v prejšnji mandatni dobi je bilo v občinskem svetu sedem slo-

venskih svetovalcev teh strank, danes so samo štirje. Nekateri pravijo, da je bilo na ta način vzpostavljeno pravilno razmerje med izvoljenimi in številcem Slovencev v Gorici, drugi trdijo, da so dosegli dogovor, naj bo v teh strankah samo en slovenski svetovalec, zopet drugi pravijo, da so bile pomote med volivci, kar se tiče preferenc. Dejstvo je, da smo za tri svetovalska mesta revnejši, pa naj si razlagamo ali opravičujemo kakorkoli; verjetno se bo tudi odnos večine do Slovencev spremenil.

Če pregledamo rezultate še ostalih strank, moramo objektivno priznati, da je največji zmagovalec v Gorici pravzaprav KD, ki ni izgubila sedežev, kot so nekateri računali, ampak bi kmalu celo pridobila še enega sveto-

valca; nosilec liste dr. Scarano, ki bo verjetno župan, je prejel nad 3000 preferenc, med ostalimi strankami so po enega svetovalca pridobili komunisti in socialdemokrati, po enega so izgubili republikanci in socialisti, ostale stranke pa so ohranile prejšnje število svetovalcev. Zanimivo bo vedeti, kdo bo v bodočih petih letih upravljal goriško občinsko upravo; razgovori so v teku, zato bo verjetno že kmalu jasno, katera bo koalicija goriškega odbora.

—o—

VPISOVANJE V SOLE

Uradno vpisovanje v 1. razred na vseh slovenskih osnovnih šolah goriške pokrajine bo od **16. do 26. junija t.l. od 9. do 12. ure.**

Vpisujejo se otroci, rojeni v letu 1974. Za vpis sta potrebna rojstni list in potrdilo cepljenja.

Učenci ostalih razredov bodo uradno vpisani v naslednje razrede. Morebitne preместitve morajo starši javiti.

Šolski rezultati višjih šol na Goriškem

Rezultati na klasični gimnaziji - liceju »Primož Trubar« so naslednji:

4. razr. gimnazije: izdelali so Tanja Hmeljak, Daniela Klančič, Nevia Klanjšček, Sonja Lutman, Sonja Nanut in Beno Vižintin; 6 dijakov ima popravne izpite;

5. razr. gimnazije: izdelali so: Karel Bolčina, Boris Čotar, Igor Gulin, Eva Orzan, Magdalena Prinčič in Jakob Rener;

1. razr. liceja: izdelali so Katarina Bazon, Nadja Grusovin, Katarina Lavrenčič, Michele Orzan, Magdalena Pelicon, Samo Sanzin, Damjan Terpin, Aleš Waltritsch, Matija Winkler;

2. razr. liceja: izdelali so Denis Conzutti, Igor Cossutta, David Klanjšček, Niko Komjanc, Hilarij Lavrenčič, Mirjam Simčič, Andrej Sirk.

Vsi dijaki **3. razreda liceja** so pripuščeni k maturi

Rezultati na učiteljskišči »Simon Gregorčič« so naslednji:

1. razred: izdelali so Tatjana Cotič, Bruna Fajt, Nadja Fajt, Marta Ferletič, Mirela Gergolet, Emanuela Klanjšček, Vanja Korošec, Lucija Lavrenčič, Elizabeta Maraž; ena dijakinja ni izdelala, dve imata popravne izpite;

2. razred: izdelali so Herman Cantelli, Nadja Cotič, Irena Ferlat, Egle Frandolič, Manuela Graunar, Pavel Kobal, Karolina Visentin, Roberta Visintin, Helena Ziani; štirje dijaki imajo popravne izpite;

3. razred: izdelali so Sidonija Bensa, Marinka Černic, Igor Devetak, Lovrenc Devetak, Silvan Doliach, Vera Gergolet, Robert Jug, Daniela Komjanc, Darij Leban, Sonja Pelicon, Ana Rupil, Katarina Tabaj; ena dijakinja ni izdelala, osem dijakov ima popravne izpite, rezultati dveh niso objavljeni.

Vsi dijaki **4. razreda** so pripuščeni k zaključnemu izpitu.

(Dalje na 7. strani)

—o—

Nagrada »Dr. Frane Tončič«

Odbor Slovenskega visokošolskega sklada »Sergij Tončič« sporoča, da je moral občni zbor odložiti na jesen. Vendar želi seznaniti javnost z izidom natečaja za nagrado »Dr. Frane Tončič«.

V skladu z razpisom so bila pravočasno odana naslednja dela:

1. Nadja Maganja: »Trieste 1945-1949: Nascita del movimento politico autonomo sloveno.«
2. Giorgio Qualizza: »Proverbi e detti sloveni nelle Valli del Natisone.«
3. Maria Peterlin: »Il ruolo del romanzo Senčni ples nella narrativa di Alojz Rebula.«

Komisija, ki jo določa razpis, se je sestala 6. junija 1979; ugotovila je, da vsa poslana dela odgovarjajo pogojem, ki jih postavlja razpis; da so vsa resni znanstveni prispevki; in je priznala nagrado disertaciji »Trieste 1945-1949: Nascita del movimento politico autonomo sloveno« Nadje Maganja s to utemeljitvijo:

Studija je tehtna razprava, ki s prozorno in dokumentirano analizo skuša ustvariti tudi sintetičen pregled o zanimivem trenutku v zgodovini tržaških Slovencev; dokumentacija prinaša številne še neobjavljene priče.

V skladu s sedmim členom razpisa bo odbor Sklada priporočil kaki slovenski založbi v objavo nagrajeno disertacijo ter osrednji del disertacije Giorgia Qualizza o Slovenskih pregovorih in rekih v Nadiških dolinah.

Zaključni izidi na zavodu »I. Cankar«

I. A razred: izdelali so Robert Cossutta, Mojca Grahek, Vida Gravner, Aleš Šuligoj, Helena Vogrič, Nadja Znideršič, Igor Waltritsch; 10 dijakov ima popravne izpite, ena dijakinja je zavrnjena.

I. B razred: izdelali so Pavel Bagon, Nevia Černic, Andrej Fajt, Marko Ferfolja, Edi Kobal, Igor Kovic, Darja Lavrenčič, Flavij Mosetti, Mavricij Peric, Darja Visintin, Pavel Visintin; 5 dijakov ima popravne izpite, en dijak je zavrjen.

II. razred: izdelali so Tamara Bonetta,

Ivana Butkovič, Patricija Cingerli, Boris Frandolič, Renzo Gergolet, Mirjam Kavčič, Gianina Marson, Aleksandra Marvin, Mariza Peleson, Hadrijan Peric, Katarina Princi; 4 dijaki imajo popravne izpite, eden je zavrjen.

IV. razred: izdelali so David Devetak, Ljiljana Deveti, Darij Gergolet, Anastazija Grillo, Adrijana Maraž, Igor Pahor, Miran Vižintin.

Dijaki **3. in 5. razreda** morajo delati zaključne izpite.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Biografski leksikon mora odgovarjati današnjim potrebam

S skoraj polletno zamudo glede na ostale knjige Goriške Mohorjeve družbe je izšel pred kratkim 6. snopič Primorskega slovenskega biografskega leksikona. Snopič obsega gesla od Gracar do Hafner, torej v bistvu manj kot eno samo črko, in šteje 64 strani. Od tega pripada skoro četrtnina strani samo dvema imenom, namreč pesniku Alojzu Gradniku in pesniku Simonu Gregorčiču, ki ju je obdelal isti avtor zelo natančno, lahko bi rekli celo do pretiranih podrobnosti in ju opremil z obširno bibliografijo, posebno Gregorčiča. Izmed pomembnejših imen naše zgodovine, ki so prišla v ta snopič, naj omenimo še pisatelja in publicista Iva Grahorja, skladatelja in zborovodja Ivana Grbca, politika in duhovnika Antona Gregorčiča, pisateljico in publicistko Marico Gregorič-Stepančič, slikarja Bogdana Groma; taki so tudi pesnik Igo Gruden, znani speleolog France Habe in Baltazar Haquet.

Življenjepisi so zanesljivo sestavljeni, pri večini dovolj zgoščeni in jedrnat in avtorjem je treba izreči vse priznanje za to težko delo. Ni namreč malenkost zbrati in preveriti tako v knjižnicah ali zunaj njih, pri raznih znanjih in potomcih obravnavanih oseb, toliko podatkov in pogosto res težko dosegljivih in nezanesljivih. Tako je tudi ta snopič odlično pomagalo tistim, ki se ukvarjajo ali se bodo še ukvarjali z našo kulturno in splošno zgodovino. Iz njega bodo lahko dobili zanesljive podatke. Vendar se ravno pri tem pojavlja nekaj vprašanj. Predvsem: komu je ta biografski leksikon sploh namenjen? Če naši generaciji, si z njim ne bo mogla veliko pomagati, če bo izhajal tako počasi. Kvečjemu bo prišel še kdaj prav tistim, ki so še mladi, starejša generacija pa ne bo dočakala, da bi bil zaključen. Dolej je izšlo šest snopičev in je zajel komaj osem črk, vemo pa, da so to črke, s katerimi se začenja sorazmerno malo slovenskih priimkov. Največ priimkov se začenja s črkami K,

P in S. Vsaka od teh črk, verjetno pa še tudi nekatere druge, bo zahtevala več snopičev v sedanjem obsegu. Tako se lahko računa, da bo izhajal Primorski slovenski biografski leksikon še kakih trideset let, če ne več. Medtem bo mnogo podatov zastarelo oziroma bi bile potrebne obširne dopolnitve pri osebah, ki zdaj še živijo in bodo morda še dolgo delovale. Pojavili se bodo novi kulturni, politični in drugi javni delavci, ki bi spadali v že objavljene dele oziroma črke leksikona.

Treba se je torej vprašati, ali sedanje pojmovanje in urejanje leksikona sploh odgovarja potrebam, pa tudi prvotni zasnovi, da naj bi bil namreč leksikon praktično pomagalo tistim, ki potrebujejo podatke? Iz takega koncepta je skoro neopazno zdrknil v drugačen koncept, namreč da hoče biti kar najbolj popoln in temeljit biografski leksikon, s čimer je že stopil na področje, ki spada v pristojnost splošnega slovenskega biografskega leksikona, hkrati pa izgubil izpred oči svoj cilj in tudi svoj namen, da bi postal praktično pomagalo tistim, ki pišejo ali morajo govoriti v javnosti o naših preteklih in sedanjih razmerah.



Nekatera gesla v tem snopiču so pretirano natančno in na dolgo obdelana. Kaj je bilo npr. treba posvetiti Simonu Gregorčiču celih sedem strani s podatki, ki so lahko zanimivi samo za kakega literarnega zgodovinarja in še to samo za tistega, ki se bo spraval pisat Gregorčičev življenjepis? Drugim, npr. dijakom ali časnikarjem, je taka natančnost in obširnost samo v napotje in nadlego, saj bodo po-

(Dalje na 7. strani)

Frank Bükvič

Zgodbe o zdomcih in še kaj

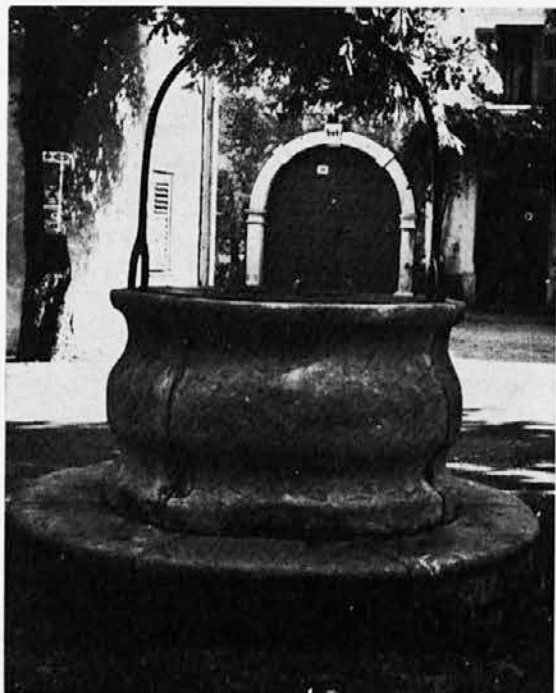
Pri Slovenski kulturni akciji (SKA) v Buenos Airesu je kot 105. izdaja izšla pred kratkim knjiga »Zgodbe o zdomcih in še kaj«. Pisec knjige Frank Bükvič je doma iz kraja Puconci v Slovenski krajini, danes bolj znani pod imenom Prekmurje, ki ga je leta 1918 uvedel dr. Matija Slavič. Do konca prve svetovne vojne pa je veljalo izvirno ime Slovenska krajina za slovenski svet na Ogrskem, ostanek nekdanje Koceljeve Panonije. Frank Bükvič je danes profesor za nemško in rusko književnost na univerzi v ameriškem mestu Fairfield. Tudi sam je bil po vojni begunec, študiral je v Gradcu in se potem preselil v ZDA.

V knjigi je zbranih sedem črtic, od katerih so tri daljše. Prva od teh »22. junij 1941 ali zadnji dan v življenju Franca Ščapa« poseže v čas tik pred drugo vojno, v čas brezposelnosti za slovenskega panonskega človeka in vpliv nemške nacionalne propagande. Pisatelj prav dobro zadene nagonsko težnjo posameznika, da bi se pokazal pred drugimi, kot se je Franc Ščap s svojim motorjem NSU. Kaj je to pomenilo leta 1941, si lahko vsak predstavlja! Ščapova mati pa je hotela govoriti le nemško, s čimer naj bi izražala svojo pripadnost boljši družbi. Naivne manjvrednostne predstave torej, kot jih srečamo tudi pri nas na Primorskem in so posledica nepoučenosti ter izkrivljenih gledanj na lastno poreklo. Obenem pa kažejo tudi na nesposobnost in nemoč domačega izobraženskega sloja, da bi lastnim ljudem v pozitivni luči prikazal domače tradicije.

Druga daljša zgodba z naslovom »Begunec Farič« izhaja iz časa ogrske vstaje 1956. Pisatelj prikaže položaj slovenskega človeka ob Rabi blizu Monoštra, tistega dela Slovenske krajine, ki je po prvi vojni ostal še naprej pod Ogrsko. Zaradi tega moramo biti veseli, da je v današnjem času znova opozoril na to majhno, vendar s stališča slovenske zgodovine pomembno slovensko območje, polno starinskih izročil, ki kažejo na slovensko panonsko korenino. (V najnovejši knjigi o slovenskih plesih »Plesat me pelji« sta zapisana dva plesa iz krajev ob Rabi.) — Farič, preprost kmečki človek, pobegne z ogrske na avstrijsko stran in se potem spet vrne čez mejo po ženo, ki mu je medtem porodila hčerko. V ozadju pa je kar naprej prisoten teror ogrske politične policije AVH. Ker je ogrska vstaja imela mednarodni odmev, je bila tudi ta črtica prevedena v angleščino in večkrat predvajana na radijskih postajah v ZDA in Kanadi.

Daljša črtica je tudi ona z naslovom »Hana in njen ujetnik«, ki je mogoče še najbolj pristrana. Miran, ki je študiral za zobozdravnika, je kot častnik jugoslovanske vojske podel v nemško ujetništvo. Po kratkem bivanju v taborišču je bil dodeljen za delo premožnemu vaškemu mogotcu nekje na Bavarskem. Hčerka le-tega je študirala v Muenchnu in med poletjem prišla domov na počitnice, kjer se je dolgočasila. Kljub temu, da je bila naduta nacionalistka, jo je vendarle vleklo v pogovor z Miranom, ujetnikom, ki pa je bil edini izobra-

(Nadaljevanje na 7. strani)



Biografski leksikon mora odgovarjati današnjim potrebam

(Nadaljevanje s 6. strani)

trebovali mnogo časa, preden bodo našli v tej povodnji besed zaželjeni podatek. Tolika širina podatkov o pesniku Gregorčiču ali o pesniku Gradniku bi bila opravičljiva kvečjemu za kak specialni biografski leksikon slovenske literature, ne pa za splošni leksikon.

Kar pa zadeva koncept, pa je treba tudi pripomniti, da je pojmovanje, kakor da so ravnopravni literati, tudi če so bili le bolj povprečne kulture in cene, daleč najvažnejši nosilci narodne in kulturne zgodovine, vendarle že nekoliko preživelo. Ali je bil Simon Gregorčič zares osrednja osebnost dosedanje zgodovine Primorske? Dejali bi, da ne, in da je npr. v literaturi veliko več pomenil Pregelj, pa tudi Bevk. v politični zgodovini Primorske pa so bili spet čisto drugi, ki so bili resnično pomembni.

Menimo torej, da bi bilo treba določiti neko merilo in da nobeno geslo ne bi smelo presegati ene strani. Pri manj zanimivih osebnostih bi bilo treba skrajšati podatke na zares bistveno. Kdor se bo hotel natančneje seznaniti s temi osebnostmi, bo lahko našel podrobnosti drugje. To velja zlasti za še živeče ljudi ali za tiste iz bližnje preteklosti, medtem ko je sprejemljiva večja izčrpnost pri osebah, ki spadajo že v daljno preteklost, npr. v osemnajsto stoletje ali še bolj nazaj. Samo tako bo izhajanje leksikona steklo hitreje in bo tudi vneseno vanj večje ravnovesje med strokami. Brez take racionalizacije dela ne bo ta leksikon nikoli končan in to bi bilo zares škoda.

SOLSKI REZULTATI VIŠJIH ŠOL NA GORIŠKEM

(nadaljevanje s 5. strani)

Na tečaju za vrtnarice so zabeležili naslednje rezultate:

1. razred: izdelale so Manuela Croselli, Suzana Kovic, Ivana Marassi, Gabrijela Pa-

1. razred: izdelale so Manuela Croselli, Suzana Kovic, Ivana Marassi, Gabrijela Pa-
hor in Graziella Paoletti;
Graunar, Katarina Sodani, Anaroza 1e-
mon, Gracijela Tinta, Emanuela Tomšič, Sil-
vija Zavadlav.

Vse dijakinje **3. razreda** so pripuščene k zaključnemu izpitu.



Človek bi se rad poučil iz tega biografskega leksikona predvsem tudi o današnjih ljudeh in za današnje potrebe, npr. o naših političnih osebnostih ali o današnjih kulturnih ustvarjalcih, igravcih, umetnikih, gospodarstvenikih itd. Za ljudi čez trideset let bo naš leksikon v tem pogledu zastarel in bo kot vir informacij važen v bistvu le še za zgodovinarje.

Naj bi uredništvo premislilo vse to in pospešilo izhajanje snopičev, kolikor le mogoče, tako da bi izšel celoten leksikon vsaj v kakih osmih ali desetih letih. Še to je dolga, predolga doba glede na pričakovanja.

Pozitivni premiki v Laškem

(nadaljevanje z 2. strani)

ske manjšine. V Laškem od Zagraja do Tržiča, na nižinskem ozemlju od Soče do Timave, žive široko naseljeni in razkropljeni številni Slovenci, ki so se preselili na ta področja po prvi svetovni vojni, v še večjem številu pa po drugi svetovni vojni. Bolj kot drugod so seveda izpostavljeni asimilaciji. Občine v konzorciju so pokazale veliko odprtost do tega vprašanja.

V nedeljo ob 10. uri bo v ljudskem vrtu v Ronkah prireditev ob izteku šolskega leta v slovenskem vrtcu. Nastopili bodo otroci iz otroških vrtcev v Ronkah in Doberdolu, spregovoril bo predsednik komisije za slovenska vprašanja Karel Černic. Praznik v Ronkah bo priložnost za srečanje vseh Slovencev v Laškem in učinkovita spodbuda za vpis v slovensko šolo.

ŠPORT

Poletna vlada ZSŠDI

Po dobrih treh mesecih krize — nadzorni odbor je sklical občni zbor meseca po roku, ki ga predvideva statut — se je krovna športna organizacija zedinila za neke vrste poletno vlado, obenem pa podvojila število odbornikov, ki bodo vodili Zvezo slovenskih športnih društev v Italiji do 8. decembra. Vse kaže, da so se naši športni voditelji povsem vključili v italijansko miselnost, ali pa vsaj osvojili prevladujoče politične izbire. Kot pri vladnih krizah je tudi pri ZSŠDI prevladala taktika odlašanja najvažnejših problemov s sestavo neke vrste nevtralne, začasne vlade in imenovanjem prekomernega števila odbornikov (ministrov in podtajnikov, ki jih je v vladnem merilu vedno več), da bi na ta način ugodil najrazličnejšim političnim in strujarskim pritiskom.

Da 20-članski odbor (predsednik, 16 odbornikov in trije člani nadzornega odbora) nikakor ne more voditi krovne organizacije z vso potrebno elastičnostjo, so verjetno spozna-

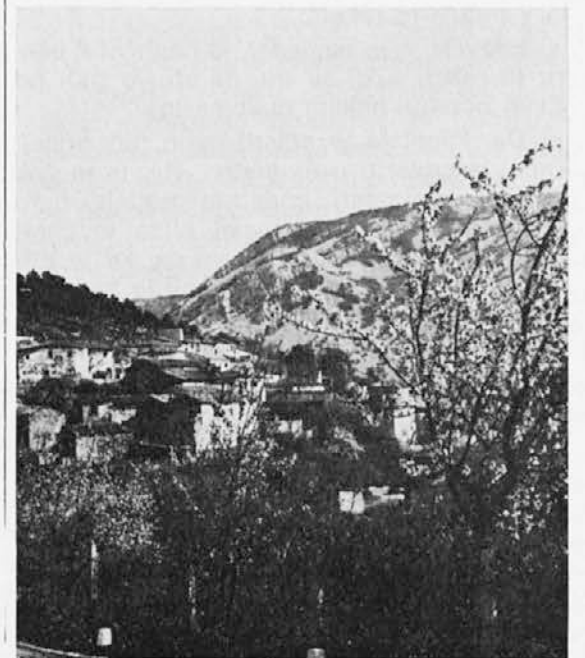
Zgodbe o zdomcih...

(Nadaljevanje s 6. strani)

ženec v vasi. Iz teh stikov se razvije simpatija, ljubezen. Hana odvrže svojo nadutost.

Za te stike izve čče Pfaller in Miranu za grozi. Miran pobegne domov k bratrancu v Maribor, se priključi osvobodilnemu gibanju. Toda v povojnih razmerah se znova odloči za begunstvo in se vrne na Bavarsko k Pfallerju, kjer ga pričakuje Hana in triletni sin.

Ostale krajše črtice »Novi sosedje«, »Pometič Marich«, »Šoferski izpit«, »Svaka« ter »Kako je pokojni Campbell prišel strašit svojo ženo, ki ga je povozila z avtom« se nanašajo že na ameriško življenje, v katerem se znajdejo prekmurski ljudje. Orisi teh ljudi spominjajo pogosto na like, kot jih v svojih spisih podaja Miško Kranjec: pridni, marljivi, nekoliko prebrisan, z dobrimi kot s slabimi lastnostmi. Bükvič je dober pripovednik. Pri SKA je že leta 1975 izdal knjigo uspešnih zgodb »Ljudje iz Olšnice« in upati je, da to najnovejšo delo ne bo ostalo zadnje.



li tudi odborniki sami. Na prvi, umestitveni seji, ki je bila sklicana dobra dva tedna po občnem zboru, kot da bi se v mesecih medvladja ne bi nabralo dovolj problemov in da ne bi bilo treba misliti na bližajočo se novo sezono, so umestili 6-člansko predsedstvo. Morda je bil čas potreben za razgovore o lizaciji raznih mest?

Za začetek konkretnega dela pa bo treba počakati vsaj do 4. julija, ko bodo zadržani odborniki predložili svoje delovne programe za razne športne panoge. S tem ritmom in vmesnim premorom zaradi poletnih počitnic ni pričakovati do zapadlosti mandata resne razprave o ključnih vprašanjih slovenskega zamjskega športa, ki gredo od sponsorizacij in pomanjkanja trenerskih kadrov pa do nogometnih centrov in vedno večjega vključevanja italijanskih igralcev v naše ekipe. Nogomet, ki je prvi odprl vrata postopnemu poitalijančevanju, je našel posnemalce v drugih panogah od kotalkanja in celo odbojke.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 100 OOOOO

Kakor po navadi je jedel za večerjo svoje pšenične štruce, šetaje se po ulicah. Srečal je Teodorja in enega sinočnih plesalcev, Henrika Stena, ustavili so se in govorili med seboj. Teodor je rekel: »Jutri začnem prodajati žepne ure za Papsta.« — »Tak zdaj ti,« je rekel Edevart. — »Naprosil me je.« — Edevart je šel dalje, prišel je do šotorov in do vrtljaka; za cirkuškim šotorom je stal Avgust in objemal na kratko ostrizeno damo iz krotilskega obojja, tisto, ki je nastopala v jahalnih škornjih in z medvedom na eni strani in z volkom na drugi strani, da, s to se je zdaj Avgust seznanil, in ko je zagledal Edevarta, je zaklical odvratanje ga z rokami: »Tako pridem!« Edevart se je obrnil in krenil drugam. . .

Zjutraj je prišel stari Papst v njegovo kolibo in mu vrnil uro. »Zdaj je očiščena in v redu,« je rekel.

Edevart jo je pogledal, jo nastavil k ušesu in rekel: »Zdi se mi, da ste jo tudi od zunaj očistili, nekam novejša je.«

Da, Papst jo je očistil malo tudi zunaj. Začel je govoriti o Avgustu: »Ne, ta možak ni imel vztrajnosti, imenitno prodaja, tisto že, ampak zmeraj je napol pijan in dosti preveč klepeta. Spoznal sem ga, ko je prišel k meni,« je rekel Papst, »bil je tvoj bradar takrat v Kristianssundu, imel je zlate zobe. Ne, ni hotel prodajati ur še en dan. Pa zdaj sem dobil tvojega brata, on je namera stanovitejši.«

»Mojega brata? Nimam tukaj brata.«

Kaj — rekel je, da je tvoj brat — Teodor —

»U — ne, ni moj brat. To je rekel!«

»Sinoči je prišel k meni in rekel, da je tvoj brat in da hoče prodajati zame ure. Kaj ga ne poznaš?«

»Seveda ga poznam. Pa ni moj brat. Še v daljni zlahti si nisva, narobe!«

»Davi sem mu dal enajst ur,« je rekel Papst in stopil k vratom. Vznemiril se je, otresal z bradato glavo in nadaljeval: »Vidiš Edevart, sam sem malo posumil, bil je drugačen — kako bi rekel, drugačen kakor ti, zato sem hotel tebe vprašati. Misliš, da jo bo odkuril?«

»Ne. Prišel je z mano na ladji, ne more odtod, dokler ne pojdem jaz.«

Molk. Papst je pomislil in rekel: »Poskusil bom z njim, ali ne misliš?«

»Le. Tako prismojen ne bo, da bi ukradel kar enajst ur skupaj. . .«

Avgusta zopet ni bilo ves dan blizu. Edevart je prodajal. Razložil je blago do samih odprtih vrat in napisal nanj cene, to je bilo pametno, ljudje so postajali, čitali cene, otipavali blago, vstopali in kupovali. Listnica se je polnila z bankovci, in še ima jutrišnji dan, poslednji dan.

Zvečer sreča Teodorja in pravi: »Si se izdajal za mojega brata?«

»Jaz?« pravi Teodor in se ne da ujeti.

»Papstu si rekel, da si moj brat.«

»Kako prekleto laže ta trebušnik! A, zdaj razumem,« vzklikne Teodor, kakor da mu je odleglo: »Nisem rekel, da sem tvoj brat, rekel sem, da sva iz enega kraja doma in kakor brata, taka znanca da sva si.«

Edevart premišljuje. To je bilo dobro pojasnilo, zelo verjetno pojasnilo, saj stari jud je vendarle stranski človek, utegnil je Teodorjeve besede krivo razumeti.

»Ali si prodal kaj ur?« vpraša Edevart.

»Prodal sem jih osem in zdaj pojdem k njemu in obračunam z njim. Dve uri imam že in zraven svojo lastno. Tako dolgo že čakam in prežim, da bi imel uro. . .«

Nekaj ur pozneje, ko je šlo že močno na noč in se je precej zmrčilo, je hotel iti Edevart domov v svojo kolibo, da bi legel spat, tedaj je nekaj doživel. Začelo se je s tem, da je nenadoma zagledal nekoliko pred seboj na cesti moža, po vsej priliki je prišel iz neke hiše. To ni bilo nič posebnega, in Edevartu še mar ni bilo. Ko pa je mož stekel, se je malce začudil, brž je pomislil na Avgusta, da bi utegnil biti on, ki se je zapel v kako nerodno zgodbo, in Edevart je stopil za njim. Zakaj možak beži? Bil je miren večer in Edevart ni videl zasledovalcev. Poklical je enkrat Avgusta, a ni bilo odgovora, moža to ni ustavilo, a na ovinku je izginil. Edevart je tekel. Zagledal je vrata v neko hišo priprta, zgenila so se in zopet počasi zapirala, mogoče da jih je zapehaval veter, mogoče pa tudi, da je pravkar kdo stopil skozi, Edevart je skočil v hišo, in vrata so se zopet zaprla. Bil je v temni veži. »Avgust!« je zaklical. Nič odgovora. Ede-

vart je iztegnil roke predse in taval dalje po veži, trčil je ob steno in ni mogel naprej, tupal je po steni in zadel ob stopnice. Prav, ko je koračil na stopnice, so se vrata zopet naglo odprla in mož je smuknil ven. Edevart za njim. Zdaj je dobro videl, da ni Avgust, ali moža je vendarle poznal in hotel ga je dohiteti, dobiti pojasnilo, bil je eden sinočnih plesalcev, kovač.

»Za božji svet, kaj pa tako dirjaš?« je vprašal Edevart nasmehoma in ga ustavil.

Dobil je odgovor: »Kaj pa dirjaš ti sam? Mar sem ti kaj storil?«

Edevart mu je moral razložiti: mislil je, da je Avgust, njegov tovariš, in da je kakšno nagodil, in da mu je hotel pomagati, zmotil se je —

Poravnajte naročnino!

»No, potlej pa kar pojdi!« je zabrunda mož in je hotel zopet steči, oziral se je in bil ves nemiren in napet.

»Kam greš?« je vprašal Edevart.

»Kaj ti mar? Glej, da se spraviš!«

Tega pa možak ne bi bil smel izpustiti, pred takim tonom se Edevart ni uklonil, nasprotno, skočil je proti njemu. »Kaj hudiča —!« je puhnil kovač in nameril.

Med rvanjem ni nobeden od njiju zmagal, ampak Edevart je od nekaj umel biti v pretepu zdaj spodaj, zdaj zgoraj, torej je vzdržal. Najhujše je bilo, da je kovač tolkel s ključem, tudi je bil močan kot medved.

(Dalje)



— Huraaa! Živjo! Zmaga je naša.

— Ma Jakec, kej si se zmotu?

— Neč zmotu. Sm veseu, ke smo zmagali.

— Kateri ste zmagali?

— Nima pomena. Zmagali smo vsi.

— Sej ni mogoče, de be zmagali vsi. Če kašen zmaga, more kašen tudi zgebet. Taku je pr nogometi, pr kartah, pr boksi jn pvsod.

— Ma ne pr politiki. Se vide, de se ne zastopeš. Sm poslušau po televižjoni vse sekretarje jn vsak je povedau, da je zmagau. Aden zatu, ke je dobu več glasov, drugi zatu, ke je ohranu ta stare, tretji pej zatu, ke je zgebu mejn, ku so teli drugi. In taku smo zmagali vsi. Ma ne samo tu: volivci so ses svojem glasam dali ražon vsem voditeljem: demokristjani demokristjanam, komunisti komunistam, socialisti socialistam, republikancam, liberalcam jn taku naprej. Skazalo se je, de so vsi delali prou. Jn taku smo zmagali. Hura! Na tu se pije.

— Čaki, čaki Jakec! Če so vsem zrekli zaupanje če reč, de ni neč res tisto ke pravejo, de je vse narobe. Kej pej pole tolko kritizirajo?

— Tisto so samo čakole. Smo zmagali jn bašta. Pejmo pit, ke danes plačam jest.

— Počakaj še nomalo! Kej pej tisti ke niso volili? Znaš kolko jeh je blo? Jeh je blo več ku sedem meljonov. Pet meljonov ni nanka šlo zraven jn magari so kašni bli tudi bolani al pej bli buhvejki po sveti. Ma ne vsi. Dva meljona jeh je pej šlo volt, ma so nardili taku, de glas ni biu velaven. Kašni so tudi napisali kašno naumnost, samo de ne bo neč velavno. Videš, tudi ta stranka nevelavnih glasov je šla naprej jn je tudi zmagala.

— Sej ceu cajt pravem, de smo vsi zmagali.

— Videš ma tisti ke so volili nevelavno se bojo lahko zmiri smejali tistem, ke so volili zares. Ke kadar bojo pršle na dan nove lumparije (jn tu je gvišno ku umret) bojo lahko rekli: »ste jeh volili, ste jem zaupali, zdej pej praskajte se.«

— Ma tisti ke delajo taku, ne ravnaajo prou. Zatu ke volit je državlanska dolžnost jn be mogli bet štrafani.

— Volivna pravica al volivna dolžnost? Kar se jest spounem so se zmiram potegavali za volivno pravico jn ne za volivno dolžnost. Meni se zdi, de je biu prou duče, ke je ta prvi reku, de je tu dolžnost. Meni tu ne gre dol. Zakej be mogu aden volt, če ne zna kej? Se te zdi, de je tu demokratskično?

— Ben, tu se bomo pomenli pej an drugi bol.